

Карачун А.В., Цюпа А.М., Лук'яненко Е.В.
Національний технічний університет України «Київський політехнічний
інститут імені Ігоря Сікорського», Київ, пр. Берестейський, 37,
email: anastasia.karachun7@gmail.com

**ПРОФЕСОР В.П. ЧЕРКАШИН – ВІДОМИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ФІЗИК ТА
ПЕДАГОГ, ЗАСНОВНИК КАФЕДРИ ЗАГАЛЬНОЇ ТА
ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНОЇ ФІЗИКИ КИЇВСЬКОГО ПОЛІТЕХНІЧНОГО
ІНСТИТУТУ ІМЕНІ ІГОРЯ СІКОРСЬКОГО**

***Анотація.** Доповідь присвячена пам'яті організатора та першого керівника кафедри загальної та експериментальної фізики Київського політехнічного інституту професора Віктора Павловича Черкашина. У доповіді розкрито життєвий шлях В.П. Черкашина та становлення його як вченого, викладача та педагога. Згадується його плідна робота у КПІ, особливо при організації та подальшому керівництві згаданою кафедрою, його активна педагогічна і наукова діяльність, а також повсякденна увага до матеріального та методичного забезпечення науково-дослідницьких та навчальних лабораторій*

***Absyctact:** The report is dedicated to the memory of Professor Viktor Pavlovich Cherkashin, the organizer and the first head of the Department of General and Experimental Physics of the Kyiv Polytechnic Institute. The report tells about the life of V.P. Cherkashin and his formation as a scientist, teacher and pedagogue. It also mentions his fruitful work in the Kyiv Polytechnic Institute, especially in the organisation and further management of the department, his active pedagogical and scientific activities, as well as daily attention to the material and methodological support of research and educational laboratories.*

***Ключові слова:** професор Черкашин, Київський політехнічний інститут, кафедра фізики, лабораторний практикум.*

***Keywords:** Professor Cherkashyn, Kyiv Polytechnic Institute, Department of Physics, laboratory practicum.*

Київському політехнічному інституту імені Ігоря Сікорського уже понад 125 років. Тому дуже важливо згадати співробітників КПІ, самовіддана праця яких забезпечила плідну роботу та розвиток інституту протягом цих років. До таких працівників безсумнівно відноситься організатор та завідувач кафедри загальної та експериментальної фізики професор Віктор Павлович Черкашин [1].

Віктор Павлович народився 26 жовтня 1935 р. у м. Києві. 1957 р. з відзнакою закінчив фізико-математичний факультет Черкаського педагогічного інституту за спеціальністю «фізика», після чого працював учителем фізики у м. Василькові Київської області. У 1966 – 1969 рр. В.П. Черкашин навчався в аспірантурі за спеціальністю «оптика» при Черкаському пединституті, а потім працював інженером галузевої лабораторії цього ж інституту.

1970 р. Віктор Павлович перейшов на викладацьку роботу до Київського політехнічного інституту, де, обіймаючи посаду асистента кафедри фізики, читав курс загальної фізики для студентів вечірнього факультету, проводив практичні та лабораторні заняття, а також, будучи відповідальним за лабораторію оптики та атомної фізики, займався її переоснащенням із постановкою нових лабораторних робіт. У червні 1971 р. він захистив кандидатську дисертацію на тему «Дослідження дихроїзму у кристалах галогенідів срібла», після чого у 1972 р. був обраний на посаду доцента, а у березні 1974 р. отримав підтвердження цього наукового звання. Протягом 1974 – 1976 рр. В.П. Черкашин працював у навчальному центрі в Алжирській народно-демократичній республіці, де готував спеціалістів для країн Африки.

1976 р. Віктор Павлович повернувся до Київської політехніки та продовжив педагогічну діяльність на посаді доцента кафедри фізики, де, крім викладацької роботи, брав участь у проведенні фізичних олімпіад, неодноразово очолював предметні комісії з фізики, а також керував роботою школи «Юний політехнік».

Після поділу кафедри фізики КПІ на три окремі, В.П. Черкашин у жовтні 1981 р. очолив одну з новостворених – кафедру загальної та експериментальної фізики у найвідповідальніший період її становлення, ставши, фактично,

засновником цієї кафедри. Під його керівництвом на кафедрі були створені нові навчальні практикуми та науково-дослідницькі лабораторії, а також виховувались викладацькі кадри. Він вів активну педагогічну і наукову діяльність – читав загальні та спеціальні курси, за його редакцією видавались навчальні посібники, був автором понад 60 наукових та науково-методичних праць, а також неодноразово долучався Мінвузом УРСР до рецензування навчальних посібників. Окремо слід згадати про лабораторний практикум з електрики і магнетизму, створений під керівництвом та безпосередньою участю Віктора Павловича, а також написаний ним для цього практикуму підручник «Фізика. Електрика і магнетизм», який був виданий 1986 р. видавництвом «Вища школа». Керуючи кафедрою, він приділяв велику увагу розвитку навчальних фізичних лабораторій, поставивши за мету обладнати їх типовими комплектами лабораторних установок із усіх розділів загальної фізики, які вивчають студенти. Це завдання було успішно виконано – на момент створення у КПІ фізико – математичного факультету кафедра загальної та експериментальної фізики була єдиною з трьох кафедр, яка мала таке обладнання та усі методичні матеріали для виконання цих робіт студентами. Кафедра також забезпечувала викладання фізики на підготовчому відділенні КПІ, маючи для цього необхідне лабораторне обладнання та методичні посібники. Цей досвід став у пригоді при організації у КПІ підготовчого відділення для іноземних громадян, коли кафедрі було запропоновано здійснювати методичне забезпечення викладання фізики та проводити лабораторні роботи зі слухачами ПВІ. Багатьох провідних викладачів цієї кафедри, включаючи самого Віктора Павловича, було залучено до проведення занять на згаданому відділенні. Значну методичну допомогу кафедра надавала також підготовчим курсам КПІ.

Наукова робота на кафедрі в основному виконувалась на базі вже згаданих науково-дослідницьких лабораторій «оптичних властивостей напівпровідників» та «фотоелектричних явищ», якою керував особисто Віктор Павлович, при цьому головними напрямками його діяльності були дослідження фотохімічних реакцій у галогенідах срібла з метою використання їх для оптичного запису інформації, а також вивчення оптичних властивостей тонких плівок та багатошарових МДН-структур.

1989 р. В.П. Черкашину було присвоєне наукове звання професора, а успіхи у навчальній, науковій та виховній роботі відзначені грамотами і подяками республіканських, міських, районних організацій та ректорату інституту. У газеті «Київський політехнік» від 6 червня 1996 р. можна прочитати

такі слова: «В усіх сферах діяльності Віктор Павлович був для колективу кафедри зразком для наслідування. Йому також були властиві почуття обов'язку, організованість, вимогливість до себе та своїх колег. З цими рисами гармонійно поєднувались його вроджена м'якість та доброта. Авторитет Віктора Павловича серед членів кафедри був беззаперечний та й серед студентів він також користувався глибокою повагою». [2]

Ми впевнені, що усі, хто працював із Віктором Павловичем Черкашиним, з глибокою вдячністю згадують свого керівника та колегу, щиро сумуючи з приводу його передчасного відходу з життя, який стався 3 червня 1996 р.

ЛІТЕРАТУРА

- [1] Хто є хто: Довідник. Професори Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут». – К. :Освіта, 1998. – 155 с.
- [2] Віктор Павлович Черкашин. Київський політехнік. – 1996. – 6 червня. № 16.